

Erklæring om investeringsbeslutningers viktigste negative påvirkninger på bærekraftsfaktorer

KLP Kapitalforvaltning AS

LEI: 5967007LIEEXZX8Z4848

Sist oppdatert 30.06.2023

Sammendrag

Artikkel 4 i forordning (EU) 2019/2088 ("SFDR") og artiklene 4-10 i delegert forordning (EU) 2022/1288 krever at KLP Kapitalforvaltning (KLP KF) skal offentliggjøre informasjon om hvordan de viktigste negative påvirkningene på bærekraftsfaktorer hensyntas i forvaltningen.

KLP KF tar hensyn til de viktigste negative påvirkninger på bærekraftsfaktorer, kjent som «Principal Adverse Impact Indicators» (PAI-indikatorer) i investeringsbeslutninger.

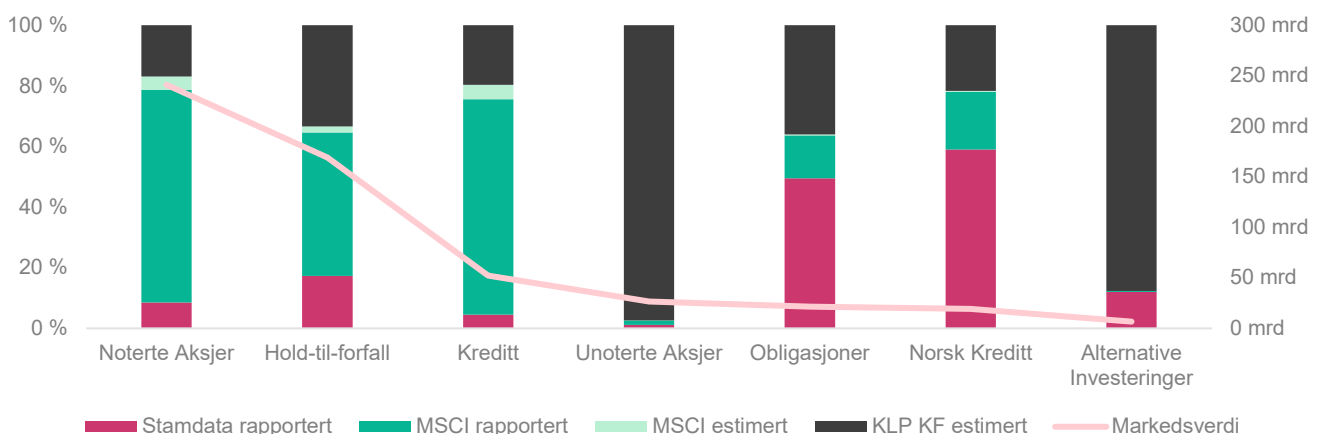
Denne erklæringen redegjør for planlagte og gjennomførte tiltak samt målsetninger knyttet til fjorten obligatoriske bærekraftsindikatorer og fire tilleggsindikatorer på miljø- og sosiale forhold. I tillegg gir erklæringen informasjon om KLP KFs eierskapsutøvelse, internasjonale standarder som arbeidet støtter seg til samt hvordan de negative påvirkningene på bærekraftsfaktorer er vurdert og prioritert.

Erklæringen omfatter investeringer i alle fond og porteføljer forvaltet av KLP KF og gjelder referanseperioden fra 1. januar til 31. desember 2022. Erklæringen vil oppdateres årlig innen 30. juni.

KLP KF forvalter norske verdipapirfond og spesialfond under bestemmelser i verdipapirfondloven og lov om alternative investeringsfond (kollektiv forvaltning). Selskapet forvalter også diskresjonære mandater for morselskapet (KLP) og KLP Skadeforsikring (individuell porteføljeforvaltning). I denne virksomheten inngår også private equity-forvaltning for KLP.

KLP KF innhenter ESG- og bærekraftsdata fra ulike kilder, herunder tredjepartsleverandører og direkte fra selskapene vi er investert i. Der det ikke finnes rapportert data vil det tas i bruk estimer, enten fra tredjepartsleverandører eller av KLP KF. Det må tas i betraktning at det kan være feilmarginer knyttet til estimerte data, og at disse marginene kan variere, avhengig av den spesifikke indikatoren som vurderes.

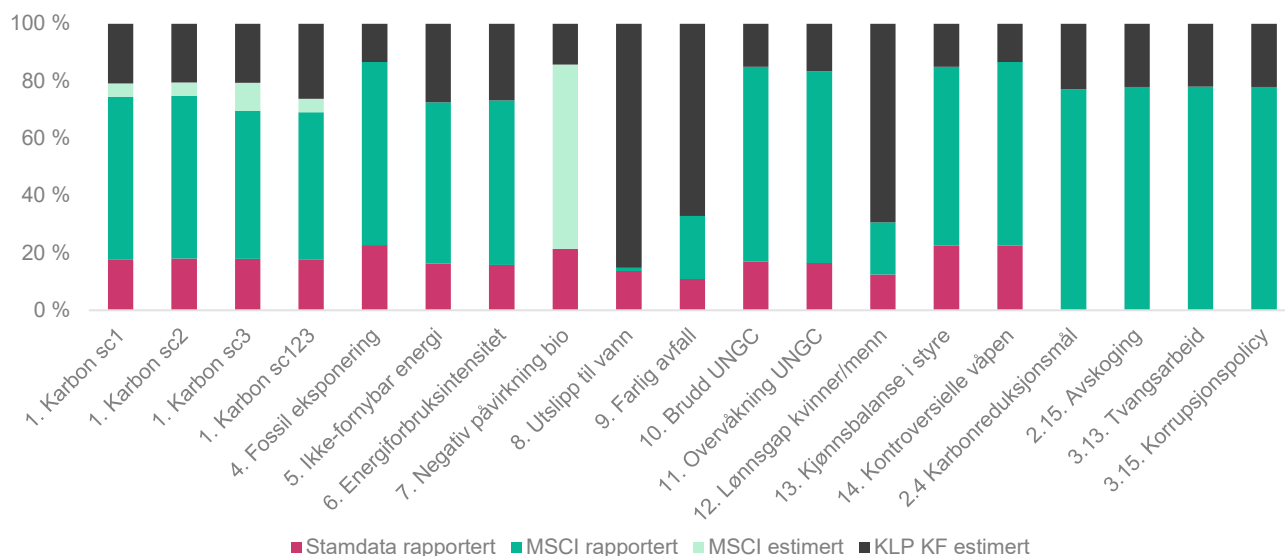
Figur 1 viser hvilke kilder som brukes i rapporten og fordelingen av rapporterte og estimerte data per aktivagruppe. Totalt er 67% rapporterte data, 5% er estimert av tredjepartsleverandører og ca. 28% er estimert av KLP KF.

Porteføljene KLP KF forvalter er investert i ulike aktivaklasser med ulik grad av behov for estimering. I tillegg er det stor variasjon i datagrunnlaget for de ulike PAI-indikatorene. Samtlige investeringer vil enten ha rapporterte data eller bli estimert for hver PAI-indikator. For indikatorer og aktivagrupper med stor andel estimerte data vil det være spesielt utfordrende å sette kvantitative mål for hvordan indikatoren skal utvikle seg fremover.

Figur 2 viser fordelingen av rapportert og estimert data for hver PAI-indikator.

Summary

Article 4 in regulation (EU) 2019/2088 ("SFDR"), and articles 4-10 in the delegated regulation (EU) 2022/1288, require that KLP Kapitalforvaltning (KLP KF) publicly publish information on how the most important negative impacts on sustainability factors are taken into account.

KLP KF takes into account the most important negative impacts on sustainability factors, known as «Principal Adverse Impact Indicators» (PAI indicators) in investment decision making.

This statement explains the planned and completed actions, in addition to the targets for the next reference period, for the fourteen mandatory PAI indicators and the four additional PAI indicators on environmental and social issues. The statement also provides information on KLP KFs engagement activities, international standards that underpin the work, and how negative impacts on sustainability factors are assessed and prioritised.

The statement covers all funds and portfolios managed by KLP KF and refers to the period from the 1st of January to the 31st of December 2022. The statement will be updated annually by 30th of June.

KLP KF manages Norwegian securities funds and alternative funds under the Securities Fund Act and the Act on the Management of Alternative Investment Funds (collective management). KLP Asset Management also manages discretionary mandates for our parent company KLP and KLP Non-life insurance (individual portfolio management). Private Equity fund management for KLP is also included.

KLP collects ESG and sustainability data from different sources, from third party providers to data directly attained from portfolio companies. In instances where reported data is missing, we have used estimates either from third party providers or estimates internally developed by KLP KF. It is important to take into account that the data may contain margins of error, and that these margins may vary, dependent on the specific indicator being measured.

Figure 1 shows which sources have been used and the distribution of reported and estimated data in the calculations. The portfolios KLP KF manages are invested in different asset classes with differing estimation needs. All investments have either reported data, or estimated data, for each PAI indicator. Figure 2 shows the distribution of reported and estimated data for each PAI indicator.

De viktigste negative påvirkningene på bærekraftsfaktorer

Indikator	Parameter	Påvirkning 2022	Mål for neste referanseperiode
Klimarelaterte indikatorer og andre miljørelaterte indikatorer			
 1. Klimagassutslipp	Scope 1 klimagassutslipp (tonn CO ₂ e)	1 797 248	Bidra til at selskapene det er investert i jobber med mål for reduksjon i klimagassutslipp i tråd med Parisavtalen som beskrevet i KLP KFs forventningsdokument om klima og natur
	Scope 2 klimagassutslipp (tonn CO ₂ e)	439 447	
	Scope 3 klimagassutslipp (tonn CO ₂ e)	18 957 220	
	Samlede klimagassutslipp (tonn CO ₂ e)	21 160 214	
 2. Karbonavtrykk	Karbonavtrykk (tonn CO ₂ e per M€ investert)	407	
 3. Klimagassintensitet	Klimagassintensitet i foretak som det er investert i (tonn CO ₂ e per M€ inntekter i foretakene det er investert i)	988	
 4. Eksponering mot selskaper med virksomhet i fossilbrenselsektoren	Andel av investeringer i selskaper som driver virksomhet i sektoren for fossilt brensel	12.61 %	
 5. Andel av ikke-fornybar forbruk og produksjon av energi	Andel ikke-fornybart energiforbruk og ikke-fornybar energiproduksjon i selskaper det er investert i som er fra ikke-fornybare energikilder, sammenlignet med fornybare energikilder, uttrykt som en prosentandel av totale energikilder	71.28 %	Relativ økning i klimavennlige investeringer i porteføljen
 6. Energiforbruksintensitet per sektor med høy klimapåvirkning	Energiforbruk i GWh per M€ av inntekter fra selskaper det er investert i, per sektor med høy klimapåvirkning (GWh per M€ inntekter i foretak det er investert i)		Redusert energiforbruk i sektorer med høy klimapåvirkning
	Jordbruk, skogbruk og fiske	0.20	
	Bergverksdrift og utvinning	1.70	
	Industri	0.98	
	Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	2.09	
	Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	1.06	
	Bygge- og anleggsvirksomhet	0.54	
	Varehandel, reparasjon av motorvogner	0.63	
	Transport og lagring	1.85	
Omsetning og drift av fast eiendom	1.34		

Indikator	Parameter	Påvirkning 2022	Mål for neste referanseperiode
 7. Aktiviteter med negativ påvirkning på områder som er følsomme for biologisk mangfold	Andel av investeringer i foretak med anlegg/virksomhet i eller i nærheten av områder som er følsomme for biologisk mangfold, der aktivitetene til selskapene påvirker disse områdene negativt	2.58 %	Redusert negativ påvirkning fra selskap i landbruks og gruvesektoren
 8. Utslipp til vann	Tonn utslipp til vann som er generert av foretak som det er investert i, per investert M€, uttrykt som et vektet gjennomsnitt	52.91	Bedret oversikt over naturrisiko i porteføljen
 9. Farlig og radioaktivt avfall	Tonn farlig avfall og radioaktivt avfall som er generert av foretak som det er investert i, per investert M€, uttrykt som et vektet gjennomsnitt	2.23	KLP KF har ikke mål knyttet til denne indikatoren
Indikatorer på området sosiale spørsmål og personalspørsmål samt spørsmål knyttet til respekt for menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser			
 10. Manglende overholdelse av FNs Global Compact-prinsipper og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper	Andel av investeringer i foretak som det er investert i, og som ikke har overholdt FNs Global Compact prinsipper eller OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper	1.07 %	
 11. Mangel på prosesser og mekanismer for å overvåke etterlevelsen med FNs Global Compact-prinsipper og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper	Andel av investeringer i foretak som det er investert i, uten retningslinjer for å overvåke overholdelse av FNs Global Compact prinsipper eller OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper eller ordninger for klagebehandling for å håndtere manglende overholdelse av FNs Global Compact prinsipper eller OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper	0.22 %	Målet er at det ikke skal investeres i selskaper som har alvorlige og pågående brudd med kriteriene
 12. Ujustert lønnsgap mellom kvinner og menn	Gjennomsnittlig ujustert lønnsforskjell mellom kjønnene i foretak som det er investert i (mann - kvinne / mann)	14.01 %	Redusert lønnsgap og forbedret kjønnsbalanse i styrene
 13. Kjønnsbalanse i styret	Gjennomsnittlig andel av kvinnelige og mannlige styremedlemmer i foretak som det er investert i, uttrykt som en prosentdel av alle styremedlemmer	43.03 %	
 14. Eksponering mot kontroversielle våpen (prosent)	Andel av investeringer i foretak som det er investert i, og som deltar i produksjon eller salg av kontroversielle våpen	0.01 %	Målet er at det ikke skal investeres i selskaper som bryter kriteriene for kontroversielle våpen

Indikator	Parameter	Påvirkning 2022	Mål for neste referanseperiode
Indikatorer som gjelder for investeringer i stater og overnasjonale enheter			
15. Utslippsintensitet	Klimagassintensitet i land som det er investert i	239	KLP KF har som mål å øke andelen av statsobligasjoner der det rapporteres finansierte utslipp
16. Land som KLP KF er investert hvor sosiale rettigheter er krenket	Antall land som det er investert i, og der sosiale rettigheter er krenket (absolutt tall og relativt tall dividert med alle land som det er investert i), som omhandlet i internasjonale traktater og konvensjoner, FNs prinsipper og, dersom det er relevant, nasjonal rett.	0 / 0%	Målet er at det ikke skal investeres i selskaper som bryter KLP KFs retningslinjer, som bygger på internasjonale normer og standarder
Indikatorer som gjelder for investeringer i fast eiendom			
17. Eksponering mot fossilt brensel via investeringer i fast eiendom	Andel av investeringer i fast eiendom som er involvert i utvinning, lagring, transport eller produksjon av fossilt brensel	NA	NA
18. Eksponering mot ikke-energieffektiv fast eiendom	Andel av investeringer i ikke-energieffektiv fast eiendom	NA	NA

Ytterligere klimarelaterte indikatorer og andre miljørelaterte indikatorer			
4. Investeringer i selskaper uten tiltak for reduksjon av klimagasser	Andel av investeringer i foretak som det er investert i, uten tiltak for reduksjon av klimagassutslipp som tar sikte på tilpasning til Parisavtalen	32.93 %	Redusert andel av selskaper uten tiltak for utslippsreduksjon
15. Avskoging	Andel av investeringer i selskaper uten retningslinjer for håndtering av avskoging	92.03 %	Økt andel av selskaper med forpliktende policy mot avskoging
Ytterligere indikatorer på området sosiale spørsmål			
13. Virksomhet og leverandører knyttet til vesentlig risiko for tilfeller av tvangsarbeid eller annet påtvunget arbeid	Andel av investeringer i foretak som det er investert i, som er eksponert for virksomhet og leverandører med vesentlig risiko for tilfeller av tvangsarbeid eller påtvunget arbeid når det gjelder geografiske områder og/eller type virksomhet	6.11 %	Målet er at det ikke skal investeres i selskaper som har alvorlige og pågående brudd med kriteriene
15. Mangel på retningslinjer for bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser	Andel av investeringer i foretak uten retningslinjer for bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i samsvar med FNs konvensjon mot korrupsjon	6.26 %	Målet er at det ikke skal investeres i selskaper som har alvorlige og pågående brudd med kriteriene

Tiltak som er truffet eller planlagt

Følgende liste viser gjennomførte og planlagte tiltak knyttet til PAI-indikatorene som KLP KF rapporterer på. Listen er ikke uttømmende og ytterligere informasjon om hvordan KLP KF jobber med ansvarlige investeringer finnes på klp.no.

1-3: Klimagassutslipp, karbonavtrykk og utslippsintensitet

Gjennomførte tiltak: KLP KF har utarbeidet et *forventningsdokument om klima og natur* med forventninger til selskaper det er investert i. KLP KF jobber med å overvåke porteføljeselskaper og med å screene selskaper opp mot vår *Retningslinje for KLP-fondene som ansvarlig investor*. Ved å følge opp med selskapsdialog reduserer vi risikoen for negativ påvirkning på klima og miljøfaktorer. KLP KF vil jobbe for å redusere utslippene fra porteføljen i tråd med Parisavtalen som beskrevet i forventningsdokumentet om klima og natur. Deltagelse i investorsamarbeid og kampanjer som Climate Action 100+ og CDPs kampanje (tidligere «Carbon Disclosure Project») for å få flere selskaper til å rapportere klimautslipp er også viktige tiltak.

Planlagte tiltak: KLP KF skal påvirke selskaper til å sette klimamål, kutte utslipp, bidra til mer åpenhet om selskapers egne klimaresultater, iverksette tiltak for høyutslippssektorer og selskaper som ikke følger utslippsbanen og være en pådriver for en raskere omstilling mot et lavutslippssamfunn.

4-5: Eksponering mot fossilbrensel og andel av fornybar energi

Gjennomførte tiltak: I *forventningsdokument om klima og natur* har KLP KF satt tydelige forventninger til troverdige overgangsstrategier for olje- og gasssektoren, samt industrier med høy avhengighet av fossil energi. KLP KF har dialog med norske og internasjonale selskaper angående deres energiomstillingsplaner, og legger vekt på at disse skal være konkrete. Videre utelukker KLP KF selskaper med kull- eller oljesandbasert virksomhet (oljesandutvinning, kullutvinning eller kullbasert kraftproduksjon) som tilsvarende 5 prosent eller mer av inntektene, en kullkraftkapasitet på over 10 000 MW, eller utvinning av over 20 millioner tonn kull per år. I vurderingen skal det legges vekt på framoverskuende vurderinger, herunder bygging av ny kapasitet og planer som vil redusere kullbasert andel eller øke andelen fornybare energikilder.

Planlagte tiltak: KLP KF jobber mot at alle selskaper i høyutslippssektorer (som inkluderer olje og gass) skal ha satt et vitenskapsbasert klimamål innen 2030. Ved utgangen av 2022 hadde kun 49 selskaper i høyutslippssektorene rapportert at de har satt seg et vitenskapsbasert klimamål. KLP KF vil jobbe aktivt for å påvirke de resterende selskapene i disse sektorene til å sette klimamål. Dette gjør vi blant annet gjennom deltagelse i CDPs kampanje for å få flere selskaper til å forplikte seg til Science Based Targets Initiative (SBTi)-mål.

6: Energiforbruksintensitet

Gjennomførte tiltak: KLP KF har benyttet sektorspesifikke mål og Best Practice standarder forankret i SBTi, Climate Action 100+ og EU taksonomien for å følge opp selskaper i sektorer med høy energiintensitet. Sektorene som følges opp spesifikt er blant annet sement, stål, olje og gass, kraftproduksjon, flyproduksjon, bilproduksjon og eiendom. Kullsektoren er ekskludert fra KLP KFs investeringsunivers.

Planlagte tiltak: KLP KF vil fortsette å utøve aktivt eierskap for å redusere intensiteten i selskapenes energiforbruk, blant annet ved å uttrykke forventninger om at alle selskaper i høy energiintensitetssektorer setter klare mål for omstilling i fremtiden.

7-9: Biologisk mangfold, utslipp til vann og farlig avfall

Gjennomførte tiltak: KLP KF har utarbeidet et eget *forventningsdokument om klima og natur* med forventninger til selskaper det er investert i og det jobbes kontinuerlig med å overvåke porteføljeselskaper. Ved å vurdere selskapene opp mot *retningslinje for KLP-fondene som ansvarlig investor* og følge opp med selskapsdialog reduseres risikoen for negativ påvirkning på klima og miljø. KLP KF har også vært engasjert i utviklingen av Task Force for Nature-Related Financial Disclosures (TNFD). I tillegg støtter KLP KF arbeidet som ChemSec gjør for å utfase PFAS («evigvarende» kjemikalier).

Planlagte tiltak: I 2023 vil KLP KF gjennomføre en mer strukturert kartlegging av risikoene knyttet til biologisk mangfold i porteføljen basert på TNFD, og vil bruke anbefalingene fra TNFD for å strukturere rapporteringen på området. Videre vil KLP KF støtte den nye Naturavtalen som tar for seg hvordan vi skal håndtere den pågående naturkrisen, ved å skjerpe forventningene vi har til selskaper det er investert i slik at de er i tråd med målsetningene i naturavtalen. Blant annet forventes det at selskaper presenterer forpliktende mål og strategier, at de holder seg unna sårbare naturområder, stanser avskoging, bidrar konstruktivt i utvikling av nye rammer og regelverk og rapporterer på fremdrift.

10-11: OECDs retningslinjer og Global Compact

Gjennomførte tiltak: *Retningslinje for KLP-fondene som ansvarlig investor* er basert på internasjonale standarder, inkludert OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs Global Compact-prinsipper. KLP KF overvåker alle investeringer for mulige brudd på retningslinjene. I 2022 fulgte KLP KF opp flere selskaper vedrørende forretningsetiske forhold, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og skatterapportering blant annet.

Planlagte tiltak: KLP KF vil gjennomføre aktsomhetsvurderinger knyttet til utvalgte geografiske områder og sektorer som er forbundet med stor risiko for å bryte med OECD-retningslinjene. Resultatene av aktsomhetsvurderingene vil legge føringer for videre oppfølging av selskapene i disse områdene og sektorene. KLP KF vil fortsette å overvåke porteføljeselskapene opp mot kriteriene for ansvarlige investeringer og prinsippene i OECDs retningslinjer.

12-13: Lønnsgap og kjønnsbalanse i styret

Gjennomførte tiltak: KLP KF har uttrykt forventninger til selskapene det investeres i gjennom *retningslinje for KLP som ansvarlig investor* og *KLP-fondenes retningslinjer for stemmegivning*. I 2022 stemte KLP KF imot valgkomiteens forslag om styresammensetning i over 3000 selskaper. Grunnen til dette var i de fleste tilfellene manglende kjønnsbalanse i styret. KLP KF har også støttet alle aksjonærforslag som har handlet om rapportering på lønnsgap.

Planlagte tiltak: KLP KF vil arbeide med å påvirke selskapene til å jobbe målrettet med likestilling og mangfold gjennom direkte dialog med porteføljeselskaper og stemmegivning ved generalforsamlinger, og vi forventer at selskapene etablerer retningslinjer, setter mål, rapporterer årlig på målene og sørger for regelmessig oppfølging i styret.

14. Eksponering mot kontroversielle våpen

Gjennomførte tiltak: KLP KF ekskluderer selskaper som utvikler eller produserer våpen eller sentrale komponenter til våpen og selskaper som medvirker til eller som selv er ansvarlig for våpensalg til stater i væpnede konflikter med alvorlige og systematiske brudd på folkerettens regler. Se utfyllende kriterier i KLP KFs *retningslinje for KLP-fondene som ansvarlig investor*. Ved utgangen av 2022 var 39 selskaper ekskludert etter kriteriene for kontroversielle våpen. Fire nye selskaper ble ekskludert i 2022.

Planlagte tiltak: KLP KF vil fortsette arbeidet med å overvåke investeringsuniverset for brudd på kriteriene.

15-16: Stater og overnasjonale enheter

Gjennomførte tiltak: Ifølge *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor* skal KLP KF ikke investere i obligasjoner utstedt av de lavest rangerte statene på Verdensbankens Worldwide Governance Indicators.

Planlagte tiltak: KLP KF skal arbeide med å øke nøyaktigheten og deknningen av rapporterte finansierte utslipp, samt forbedre datakvaliteten.

17-18: Fast eiendom

KLP KF har ingen forvaltningskapital i fast eiendom.

Ytterligere klimarelaterte indikatorer og andre miljørelaterte indikatorer

4: Selskaper uten tiltak for utslippsreduksjon

Gjennomførte tiltak: KLP KF har utarbeidet et *forventningsdokument om klima og natur* med forventninger til selskaper vi er investert i, og følger prinsippene og rutinene beskrevet i *Retningslinje for KLP-fondene som ansvarlig investor*. Det stilles klare forventninger til at selskapers energiomstillingsplaner skal inneholde konkrete kortsiktige og langsiktige klimatiltak, og følger selskapene gjennom implementering av tiltak og gjennomføring av omstillingsplanene.

Planlagte tiltak: KLP KF vil fortsette å gå i dialog med porteføljeselskaper, både bilateralt og gjennom vår deltagelse i Climate Action 100+, og ved å stemme på generalforsamlinger for å få selskapene til å sette mål og tiltak i tråd med 1,5 graders-målet i Parisavtalen.

15: Avskoging

Gjennomførte tiltak: KLP KF har utarbeidet et *forventningsdokument om klima og natur* med forventninger til selskaper vi er investert i, og følger prinsippene og rutinene beskrevet i *Retningslinje for KLP-fondene som ansvarlig investor*. Det forventes blant annet at selskaper med vesentlig risiko for å bidra til avskoging direkte eller gjennom sine forsyningskjeder har en tydelig policy mot avskoging og robuste rutiner for å følge opp og rapportere på dette. Generelt forventer vi at selskaper som er avhengig av eller påvirker den landbaserte naturen vil rapportere i tråd med TNFD etter hvert som denne standarden ferdigstilles og gjøres kjent for selskapene.

Planlagte tiltak: KLP KF vil fortsette å gå i dialog med porteføljeselskaper og stemme på generalforsamlinger for å påvirke selskapene til å operere i tråd med KLP KFs forventninger knyttet til å hindre avskoging.

Ytterligere indikatorer på området sosiale spørsmål

13: Tvangsarbeid

Gjennomførte tiltak: KLP har lenge hatt et spesielt fokus på forhold knyttet til migrantarbeidere. Eksempelvis har KLP i en årrekke hatt en tett oppfølging av investeringer med tilknytning til Qatar og gulfstatene. I 2022 har menneskerettigheter og arbeidsrettigheter vært et av de strategiske temaene som har fått spesielt fokus i KLP KFs arbeid med ansvarlige investeringer.

Planlagte tiltak: KLP KF vil fortsette å overvåke investeringsuniverset for å fange opp selskaper som bryter med kriteriene. Det vil også gjennomføres aktsomhetsvurderinger knyttet til høyrisikoområder og sektorer. Dersom KLP KF oppdager at noen av selskapene begår alvorlige og/eller systematiske brudd med våre kriterier knyttet til tvangsarbeid, vil man gå i dialog med selskapet og vurdere eventuell eksklusjon.

15: Korrupsjon og bestikkelser

Gjennomførte tiltak: KLP KF ekskluderer selskaper som er knyttet til uakseptabel risiko for medvirkning til eller som selv er ansvarlig for grov korrupsjon, andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer eller forretningsetiske prinsipper.

Planlagte tiltak: KLP KF vil fortsette å overvåke investeringsuniverset kontinuerlig for å fange opp selskaper som bryter med disse kriteriene. Dersom KLP KF oppdager at noen av selskapene begår alvorlige og/eller systematiske brudd med våre kriterier knyttet til korrupsjon og bestikkelser vil vi gå i dialog med selskapet og vurdere eventuell eksklusjon.

Beskrivelse av retningslinjer for å identifisere og prioritere de viktigste negative påvirkningene på bærekraftsfaktorer

Prosesser og prosedyrer for å identifisere og prioritere de viktigste negative påvirkningene på bærekraftsfaktorer er forankret i *Retningslinje for KLP-fondene som ansvarlig investor*. Retningslinjen har som formål å sikre at KLP KF opptrer som en ansvarlig investor og eier, og innebærer blant annet at KLP KF integrerer ESG-faktorer (miljø-, sosiale- og virksomhetsstyringsfaktorer) i investeringsprosessen. Retningslinjen ble godkjent av styret i KLP KF den 16.12.2021 og revideres ved behov.

For å sikre etterlevelse av retningslinjen er ansvaret fordelt gjennom organisasjonen. Følgende funksjoner er særskilt viktige i oppfølgingen av retningslinjen:

Forvaltere av KLP-fondene og øvrige porteføljer har tydelige mandater når det gjelder å begrense negativ påvirkning på bærekraftsfaktorer og har ansvar for å følge opp KLP KFs retningslinjer i investeringsprosessen. Flere av porteføljene skal ha lavere karbonintensitet enn indeks og forvalterne skal sikre at investeringene ikke bryter med KLP KFs eksklusjonsliste. Forvalterne har også et internt målkort som følges opp periodisk.

Avdeling for Risiko, analyse og rapportering har ansvar for å sammenstille, aggregere og analysere data. Avdelingen overvåker også fondenes innehav for mulige brudd på eksklusjonskriterier.

Avdeling for Socially Responsible Investments bidrar med dybdeanalyser innen bærekraftstemaer. Dette innebærer blant annet å overvåke fondets negative påvirkninger på bærekraftsfaktorer, overvåke mulige brudd på KLP KFs kriterier for ansvarlige investeringer og anbefale eksklusjoner og inklusjoner. I tillegg jobber avdelingen med risikoanalyser og aktsomhetsvurderinger, utøvelse av aktivt eierskap (dialog og stemmegivning), rapportering og videreutvikling av KLP KFs retningslinjer, forventinger til porteføljeselskaper og strategier.

Eierskapsstrategien og valg av tilleggsindikatorer

I tillegg til de obligatoriske PAI-indikatorene har KLP KF valgt fire indikatorer, hvorav to er klima- og miljørelatert og to er knyttet til sosiale forhold. Valget av tilleggsindikatorer gjenspeiler KLP KFs strategiske prioriteringer i den oppdaterte eierskapsstrategien som ble lansert i 2022. I den nye strategien videreføres arbeidet på områder hvor KLP KF har kompetanse, en etablert posisjon og har oppnådd viktige resultater. Samtidig styrker vi innsatsen for å bidra til å nå de viktige globale klima- og naturmålene.

Følgende indikatorer er valgt, slik det også refereres til i tabellen ovenfor:

- **Investeringer i selskaper uten tiltak for utslippsreduksjon:** KLP KF vil jobbe for å redusere utslippene fra porteføljen slik dette er beskrevet i KLP KFs *forventningsdokument om klima og natur*. KLP KF stiller klare forventninger til at selskapers energiomstillingsplaner skal inneholde konkrete kortsiktige og langsiktige klimatiltak og følger selskapene gjennom implementering av tiltak og gjennomføring av omstillingsplanene.
- **Avskoging:** Avskoging og overutnyttelse av naturressurser er største enkeltårsak til naturødeleggelse og tap av artsmangfold. For å snu denne trenden må mange industrier tilknyttet landbruk, fiskeri og skog produsere i bedre balanse med natur. KLP KF har stort fokus på å bedre forstå risikoen på dette området og vil bidra til at selskaper minsker sin negative påvirkning.
- **Virksomhet og leverandører knyttet til vesentlig risiko for tilfeller av tvangsarbeid eller annet påtvunget arbeid:** KLP KF har lenge vært svært engasjert når det kommer til temaer som ansvarlige arbeidsforhold ved skraping av skip og arbeidstakerrettigheter for migrantarbeidere. Tvangsarbeid og annet påtvunget arbeid er utbredt, spesielt blant migrantarbeidere.
- **Mangel på retningslinjer for bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser:** Korrupsjon og hvitvasking henger tett sammen med selskapskultur og ledelse. Derfor er dette temaer som KLP KF følger nøye gjennom blant annet valg av styremedlemmer og konkrete aksjonærforslag som ofte fremmes på generalforsamlinger.

Datakilder

KLP KF innhenter ESG- og bærekraftsdata fra ulike kilder, herunder tredjepartsleverandører eller direkte fra selskapene vi er investert i. KLP KF vurderer løpende om datakildene er pålitelige og har tilstrekkelig god kvalitet. Det er imidlertid ikke mulig å garantere at informasjonen som innhentes er presis eller fullstendig. KLP KF har løpende dialog med dataleverandører for å sikre best mulig datakvalitet og forbedret tilgjengelighet av relevant ESG-data. I tillegg blir det foretatt egne analyser, og for enkelte investeringer mottas data direkte fra selskapene. Der det ikke finnes innrapportert data vil det i noen tilfeller tas i bruk estimer, enten fra tredjepartsleverandører eller definert av KLP KF. Det må tas i betraktning at det kan være feilmarginer knyttet til estimerte data, og at denne marginen kan variere, avhengig av den spesifikke PAI-en som vurderes.

Retningslinjer for engasjement

KLP KF benytter seg av både stemmegivning og dialog for å påvirke selskaper som porteføljen er investert i til mer bærekraftig verdiskaping. Retningslinjene for aktivt eierskap er forankret i KLP KFs eierforventninger og forventningsdokument om klima og natur. Generalforsamlingen er en viktig arena for dialog mellom selskapsledelsen og aksjonærene. KLP KFs retningslinjer er basert på internasjonale prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse, og sørger for at opptrer på linje med mange andre internasjonale investorer. Les mer om hvordan vi stemte i 2022 og om våre retningslinjer for stemmegivning på klp.no.

Dersom det avdekkes alvorlige bærekraftskontroverser i selskaper som fondene er investert i, vil KLP KF gå i dialog med det aktuelle selskapet. KLP KF forventer at kontroverser etterforskes og at det igangsettes tiltak som reduserer risikoen for at negative hendelser gjentar seg. Eierskapsutøvelse prioriteres rundt de mest alvorlige kontroversene og der KLP-fondene har store eierandeler eller antatt stor påvirkningskraft. Der det er hensiktsmessig vil KLP KF delta i internasjonale investorkoalisjoner for å øke gjennomslagskraften og dele kunnskap med likesinnede investorer. Dersom eierskapsutøvelsen ikke fører til en tilstrekkelig reduksjon i negative påvirkninger, vil KLP KF vurdere å enten øke trykket på selskapet i form av intensivert dialog og stemmegivning eller selge seg ut av det aktuelle selskapet.

Henvisninger til internasjonale standarder

KLP KF overholder ulike normer og prinsipper for ansvarlig forretningspraksis, samt internasjonalt anerkjente standarder for due diligence og rapportering.

Data knyttet til PAI-rapporteringen vil fremover kunne gi bedre informasjon om KLP KFs overholdelse av normer og standarder, spesielt der KLP KF rapporterer opp mot standardene eller bruker disse aktivt i investeringsprosessene. Oversikten under viser sammenhengen mellom normene/standardene KLP KF baserer sitt arbeid på, og PAI-indikatorene:

Generelle standarder	
FNs Global Compact-prinsipper Principles for Responsible Investment (PRI) FNs bærekraftsmål	
Normer og standarder: Miljø	Normer og standarder: Sosiale og styring
<ul style="list-style-type: none"> • UN Framework Convention on Climate Change (Parisavtalen) • UN Convention on Biological Diversity, the Global Biodiversity Framework • GHG-protokollen • Science Based Targets Initiative (SBTi) • The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) • Climate Action 100+ • Transition Pathway Initiative (TPI) • Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) • Task Force on Nature-Related Financial Disclosures (TNFD) • CDP (Tidligere «Carbon Disclosure Project») 	<ul style="list-style-type: none"> • Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES) • OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper • OECDs prinsipper for eierstyring og selskapsledelse • FNs veiledende prinsipper for ansvarlig næringsliv og menneskerettigheter
PAI indikatorer: Miljø	PAI-indikatorer: Sosiale og styringsrelaterte
<ul style="list-style-type: none"> • Klimagassutslipp • Karbonavtrykk • Karbonintensitet • Eksponering mot selskaper med virksomhet i fossilbrenselsektoren • Andel av ikke-fornybar forbruk og produksjon av energi • Energiforbruksintensitet per sektor med høy klimapåvirkning • Andel av investeringer i foretak med negativ påvirkning på områder som er følsomme for biologisk mangfold • Utslipp til vann • Farlig avfall og radioaktivt avfall • Avskoging • Investeringer i selskaper uten tiltak for reduksjon av klimagassutslipp 	<ul style="list-style-type: none"> • Manglende overholdelse av FNs Global Compact-prinsipper og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper • Mangel på prosesser og mekanismer for å overvåke etterlevelse med FNs Global Compacts prinsipper og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper • Ujustert lønnsforskjell mellom kjønnene • Kjønnsbalanse i styret • Eksponering mot kontroversielle våpen • Risiko for tvangsarbeid • Mangel på retningslinjer mot korrupsjon og bestikkelser

Historisk sammenligning

KLP KF vil oppdatere denne PAI-erklæringen årlig og innen 30. juni for å gjenspeile relevante referanseperioder. Periodene vil omfatte 1. januar til 31. desember i det foregående året. Vi vil også inkludere en historisk sammenligning i tabellen ovenfor for den rapporterte perioden sammenlignet med forrige rapporteringsperiode. Denne praksisen vil bli gjennomført for første gang i PAI-erklæringen som skal publiseres i juni 2024 for rapporteringsåret 2023.

Ansvarsfraskrivelse

Denne erklæringen om investeringsbeslutningers viktigste negative påvirkninger på bærekraftsfaktorer baserer seg på kilder som av KLP Kapitalforvaltning vurderes som pålitelige. Det er imidlertid ikke mulig å garantere at informasjonen er presis eller fullstendig. Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, verdipapirfondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Verdien på fond som investerer i internasjonale markeder kan stige eller falle med valutasingninger.

Although KLP Kapitalforvaltning AS information providers, including without limitation, MSCI ESG Research LLC and its affiliates (the "ESG Parties"), obtain information (the "Information") from sources they consider reliable, none of the ESG Parties warrants or guarantees the originality, accuracy and/or completeness, of any data herein and expressly disclaim all express or implied warranties, including those of merchantability and fitness for a particular purpose. The Information may only be used for your internal use, may not be reproduced or disseminated in any form and may not be used as a basis for, or a component of any financial instruments or products or indices. Further, none of the Information can in and of itself be used to determine which securities to buy or sell or when to buy or sell them. None of the ESG Parties shall have any liability for any error.s or omissions in connection with any data herein, or any liability for any direct, indirect, special, punitive, consequential or any other damages (including lost profits) even if notified of the possibility of such damages.